
S. Varvin & R. Førde svarer:

KORRESPONDANSER

SVERRE VARVIN

Reidun Førde
for Menneskerettighetsutvalget
og Rådet for legeetikk

Som Hans Erik Oulie ganske riktig påpeker har legene bistandsplikt overfor politiet, hjemlet i legeloven § 47, i straffeprosessloven § 157 og i fengselsloven § 30a. I disse tilfellene dreier det seg om å undersøke personer som er mistenkt for å ha begått lovbrudd. Lovbruddet skal være av en så alvorlig art at det kvalifiserer for frihetsstraff, det skal være skjellig grunn til mistanke om at vedkommende har begått lovbruddet, og undersøkelsen skal bare utføres dersom den antas å være av betydning for sakens oppklaring. Det heter videre at undersøkelsen ikke skal representere et uforholdsmessig inngrep, og den skal skje uten fare eller betydelig smerte. Dersom vedkommende nekter å la seg undersøke, skal det foreligge rettslig kjennelse, med mindre det er fare for bevisforspillelse.

Til forskjell fra asylsøkere dreier det seg altså her om personer som er mistenkt for å ha begått en straffbar handling. Narkotikasmugling eller kjøring med promille kan true liv og helse. Dessuten er plikten til kontroll av mistenkte hjemlet i norsk lov, hvilket fremgår av ovenstående. Dersom det foreligger mulighet for graviditet hos den som skal undersøkes, vil man kunne avstå fra undersøkelsen inntil dette er avklart, idet den kan representere en fare for fosteret.

Vi er klar over at denne type kontrolloppgaver likevel kan medføre konfliktfylte situasjoner for legen, særlig dersom han/hun også er behandlende lege for den innsatte. Slike situasjoner bør om mulig unngås for at tillitsforholdet skal kunne opprettholdes.

Vi synes forskjellen mellom asylsøkere og personer som er mistenkt for straffbare forhold er så stor at sammenlikningen ikke er relevant. Vi er likevel enige i at innsatte i fengsler er en svak gruppe og at våre kontrolloppgaver kan være vanskelige. Leger har uansett plikt til å stoppe opp og stille kritiske spørsmål rundt sin egen rolle før pålegg utenfra blir akseptert.

Publisert: 30. september 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 5. februar 2026.